

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาปัจจัยการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของวอลสเตอร์ (Wohlstetter , 1997) สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ชาคิต และคนอื่นๆ (Shadid and other, 1982 : 356) มาใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 99 แห่ง รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 518 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นชนิดสัดส่วน (Proportional Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 65 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านกลไกชี้นำทิศทางการทำงาน ด้านการให้รางวัล ตามลำดับ ส่วนด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย

2. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.861$) และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ดังนี้ ด้านการจัดการทรัพยากร ($r_{xy} = 0.811$) ด้านการให้รางวัล ($r_{xy} = 0.764$) ด้านกลไกชี้แนะทิศทางการทำงาน ($r_{xy} = 0.742$) ด้านข้อมูลข่าวสาร ($r_{xy} = 0.733$) ด้านความรู้และทักษะ ($r_{xy} = 0.718$) ส่วนอีก 2 ด้าน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านภาวะผู้นำ ($r_{xy} = 0.696$) และ ด้านอำนาจ ($r_{xy} = 0.672$)

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = 0.847$) รองลงมาตามลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r_{xy} = 0.829$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r_{xy} = 0.780$) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r_{xy} = 0.766$)

4. ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม คือ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านกลไกชี้แนะทิศทางการทำงาน ด้านความรู้และทักษะ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านภาวะผู้นำ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 0.584 + 0.308 X_7 + 0.175 X_4 + 0.091 X_5 + 0.086 X_2 + 0.087 X_3 + 0.078 X_6$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{\text{tot}} = 0.395 X_7 + 0.202 X_4 + 0.103 X_5 + 0.099 X_2 + 0.108 X_3 + 0.092 X_6$$

4.1 ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านอำนาจ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_1 = 0.450 + 0.260 X_7 + 0.228 X_4 + 0.144 X_3 + 0.124 X_6 + 0.103 X_1$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_1 = 0.311 X_7 + 0.245 X_4 + 0.167 X_3 + 0.136 X_6 + 0.102 X_1$$

4.2 ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านความรู้และทักษะ ด้านภาวะผู้นำ และด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_2 = 0.454 + 0.377 X_7 + 0.203 X_4 + 0.097 X_2 + 0.097 X_6 + 0.084 X_3$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_2 = 0.452 X_7 + 0.220 X_4 + 0.104 X_2 + 0.107 X_6 + 0.098 X_3$$

4.3 ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านความรู้และทักษะ ด้านกลไกชี้แนะทิศทางการทำงาน ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_3 = 0.701 + 0.328 X_7 + 0.172 X_4 + 0.094 X_3 + 0.099 X_2 + 0.088 X_5$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_3 = 0.392 X_7 + 0.186 X_4 + 0.109 X_3 + 0.107 X_2 + 0.093 X_5$$

4.4 ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านกลไกชี้แนะทิศทางการทำงาน ด้านการให้รางวัล ด้านภาวะผู้นำ ด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_4 = 0.893 + 0.265 X_7 + 0.182 X_5 + 0.113 X_4 + 0.113 X_6 + 0.075 X_3$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_4 = 0.338 X_7 + 0.205 X_5 + 0.130 X_4 + 0.133 X_6 + 0.093 X_3$$

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง จึงได้ปรับตัวในการบริหารงานซึ่งจากเดิมเป็นการบริหารแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง แต่ปัจจุบันเป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน โดยมีความเชื่อที่ว่า การตัดสินใจที่ดีที่สุด เกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่อยู่ใกล้ชิด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (Wohlstetter, 1955 อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ, 2546 : 1-2) นอกจากนี้ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังยึดหลักความหลากหลาย ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย เน้นความยืดหยุ่น ยึดหลักการกระจายอำนาจ ไม่เล็งปัญหาหากมีปัญหาคงได้รับการแก้ไข ณ จุดเกิดเหตุอย่างทันการ มุ่งแก้ปัญหาและแสวงหาประสิทธิภาพ ยึดหลักบริหารตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง รับผิดชอบและตรวจสอบง่าย เห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรสมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ใช้หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ตลอดจนการให้อำนาจตัดสินใจสั่งการกับโรงเรียน ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้เชื่อมั่นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาอื่นที่ผ่านมา (ประสิทธิ์ เขียวศรี ,2545 : 27 และเผ่าพงษ์ หีบเพชร , 2546 : 18)

2. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมคต์ เมคค์คารุณัจจิต (2541 : 89) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ

การศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก และยังคงคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 264 - 273) ที่ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีอุตสาหกรรมเป็นแกนหลัก และสถานะที่เศรษฐกิจที่ดี 2) ปัจจัยด้านการเมืองการปกครองมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองมีนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียน 3) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานนิสัยของคนไทย กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความเป็นห่วง สวัสดิภาพของบุตรหลาน ความผูกพันกับโรงเรียน สภาพของคนในชุมชน ความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน ลักษณะพื้นฐานของคนในชุมชน ความพร้อมของคนในชุมชน การเห็นความสำคัญของตนเองและเห็นแก่ความเจริญของส่วนรวม และกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสร้างศรัทธาต่อชุมชนไว้ดี ผู้บริหารและคณะครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ให้เกียรติต่อชุมชน ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ประพฤติดี ครุสนใจเด็กและสอนดี คณะครูมีความสามัคคี 2) ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ การที่โรงเรียนเข้าไปขอความช่วยเหลือชุมชน เอื้อเฟื้อต่อชุมชน สร้างความมั่นใจแก่ชุมชน 3) ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีแผนงานที่ดี น่าเชื่อถือเรื่องการเงิน มีการพัฒนาที่ดี และ 4) ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา เป็น โรงเรียนของ ชุมชน สร้างประโยชน์แก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ปัจจุบันชุมชนให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา ตลอดจนกลยุทธ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษานี้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1 - 3) ที่กล่าวถึงกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอันเป็นแนวทางนำโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนในอุดมคติ โดยเปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทุกคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รักโรงเรียน เข้าร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากร บุคลากรและงบประมาณ และสอดคล้องกับ ปรีชา คัมภีร์ปกรณัม และคนอื่น ๆ (2539 : 70) ได้พูดถึงแบบแผนความร่วมมือและบริการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนนั้นเป็นไปได้ทั้งที่โรงเรียนเป็นผู้ขอรับบริการเพื่อรับการช่วยเหลือ หรือการสนับสนุนจากชุมชน ในขณะที่สถานศึกษาก็อาจจะใช้ความสามารถ ความพร้อมในสิ่งที่ตนมีอยู่สนับสนุนให้บริการแก่ชุมชน การให้บริการแก่กันและกัน ในลักษณะเช่นนี้ ชุมชนจะรู้สึกผูกพันใกล้ชิดและรับผิดชอบต่อการ

ดำเนินงานของสถานศึกษา รู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญของชุมชน มีบทบาทต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ดังนี้ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านกลไกชี้นำทิศทางการทำงาน ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านความรู้และทักษะ ส่วนอีก 2 ด้าน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านภาวะ ผู้นำ และด้านอำนาจ เป็นเพราะว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับประเทศไทยนับเป็นช่วงแห่งการเริ่มต้น ดังนั้น จึงมีแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปดำเนินการได้อย่างไม่ยากนักดังที่ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2546 : 7-8) ได้เสนอยุทธศาสตร์ที่น่าจะได้มีการพิจารณาและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม ส่วนหนึ่งได้แก่ การให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แก่คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ จัดประชุมให้ความรู้เรื่อง SBM และบทบาทในการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ในการบริหารจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ หรือแผนปฏิบัติการ การเสนอแนวทางการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป มีส่วนร่วมในการประเมิน กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา การพิจารณาผลการประเมิน กำกับ ติดตาม การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนต่อสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเสนอว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารที่สนับสนุนให้การบริหารแบบ SBM ประสบความสำเร็จ ต้องเป็นผู้บริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำทางจริยธรรมอีกด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่สถานศึกษาในสังกัด ทำให้ผู้บริหารนำไปปฏิบัติจนเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก

4. ปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม คือ ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านกลไกชี้นำทิศทางการทำงาน ด้าน

ความรู้และทักษะ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านภาวะผู้นำ เป็นเพราะว่า ในการบริหารสถานศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งก็คือทรัพยากร ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าส่วนกลางไม่สามารถจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากร ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการแสวงหาทรัพยากรจากภายนอกหลาย ๆ แห่ง ด้วยตนเอง ซึ่งทรัพยากรนั้นอาจจะเป็นเงินบุคคล เวลา ซึ่งการได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นต้องอาศัยการให้รางวัล ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือขอบคุณ การให้คำปรึกษา การยอมรับนับถือ การให้ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมจึงต้องเป็นผู้ที่มีกลไกชี้นำทิศทางการทำงานซึ่งในที่นี้หมายถึงเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีความรู้และทักษะในการบริหารงานทุกด้าน นอกจากนี้ข้อมูลข่าวสารก็เป็นสิ่งจำเป็นควรมีการดำเนินการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้มากที่สุด เพราะในอดีตสารสนเทศมักจะมาจากหน่วยงานกลางตรงไปยังสถานศึกษาแล้วย้อนกลับไปหน่วยงานกลางอีก โดยที่ครูในสถานศึกษาหรือผู้ปกครองไม่มีโอกาสได้รับรู้เลย การเผยแพร่สารสนเทศในโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเน้นการที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและชุมชนจะต้องได้รับรู้ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มากที่สุด สถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำ ปรับบทบาทของตนเองไปสู่การเป็นผู้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องทำงานหนักเพื่อปลูกเร้าให้สถานศึกษาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มักจะมีกลุ่มครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลายๆ เรื่อง

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาระดับปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่าด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยอยู่อันดับมาก เป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านกลไกชี้นำทิศทางการทำงาน ดังนั้นในการบริหารงานของผู้บริหารต้องใช้ความเป็นภาวะผู้นำ และผู้มีวิสัยทัศน์กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้ร่วมมือกันทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

1.2 จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้นในการบริหารงาน ผู้บริหารควรเปิด

โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผน ดำเนินงานและการประเมิน ตรวจสอบผลงานให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในลักษณะนี้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา

2.2 ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวดำเนินการของสถานศึกษาในของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน